TOM-DEGEȚEL

Editura Ion Creangă

Copertă și ilustrații:
FRANCISC KALAB

TOM-DEGEȚEL

TEXT PRESCURTAT

Editura Ion Creangă
București, 1986

Pe vremea marelui rege Arthur trăia în Anglia un vrăjitor cu numele Merlin.

Acest vrăjitor vestit avea darul de a lua chipul orişicui. Şi aşa, porni într-un rînd la drum, sub înfăţişarea unui biet calic. Sleit de oboseală, poposi la casa unui plugar şi se rugă de găzduire.

Ţăranul îl primi pe vrăjitor cu dragă inimă, iar nevastă-sa — o femeie bună s-o pui la rană — îi aduse lapte într-o scafă de lemn şi pîine neagră.

Se bucură Merlin văzînd ospitalitatea celor doi ţărani, dar îşi dădu seama că au şi o mare supărare. Şi îi întrebă :

— Care vă este necazul ?

— N-ar fi pe lume femeie mai fericită decît mine — grăi gospodina cu lacrimi în ochi — dacă aş avea un fecior. Aş fi mulţumită şi cu unul mai mic de statură, fie chiar cît degetul cel mare al tatălui său !

Merlin îşi închipui un băieţel mărunt ca un deget. Asta îl încîntă atît de mult pe vrăjitor, încît el se hotărî să îndeplinească dorinţa bietei femei. Într-adevăr, nu peste mult

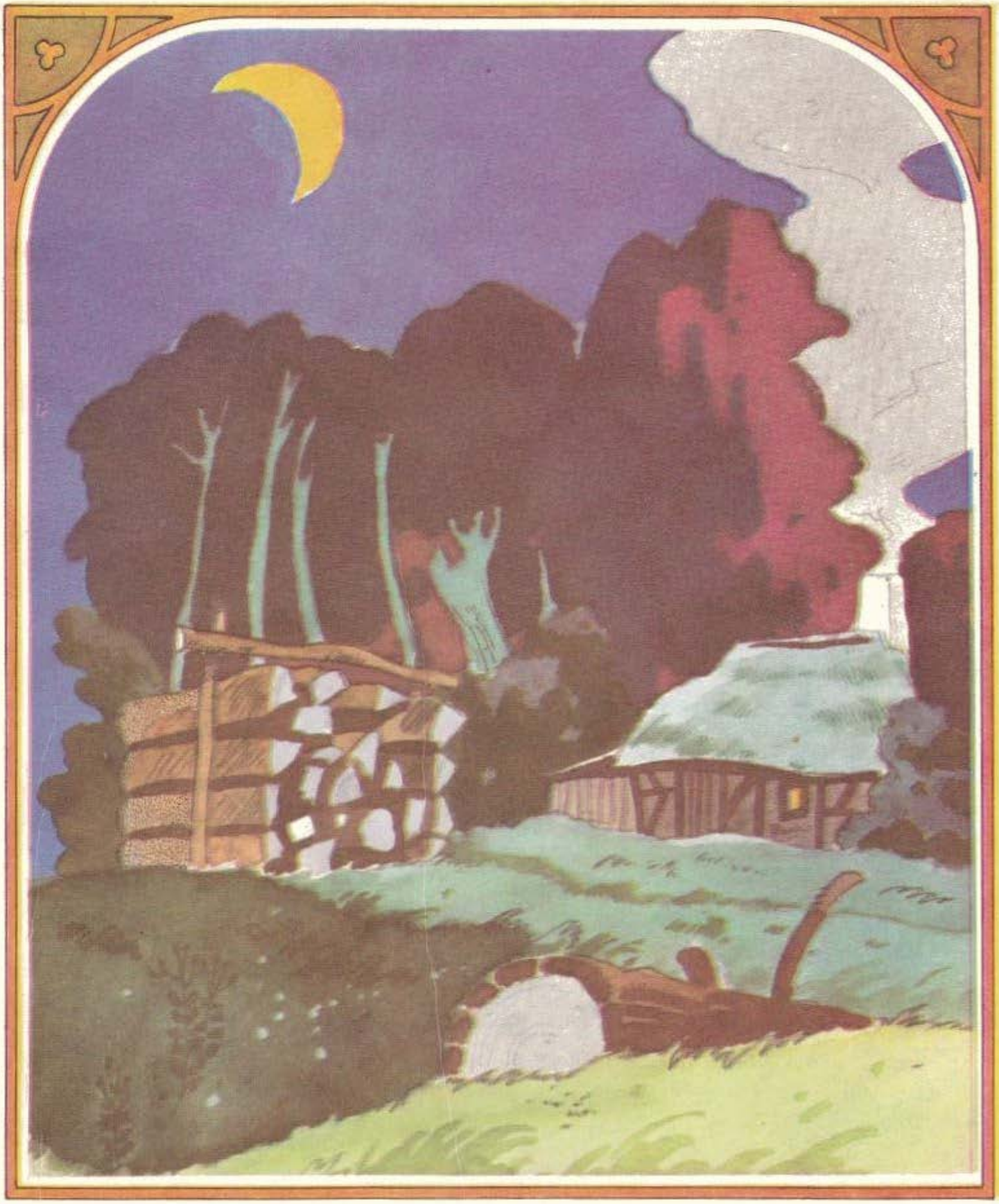

timp nevasta plugarului născu un fecior. Dar — mare minunăție ! — era la stat cît degetul cel mare al părintelui său !

Însăşi împărăteasa zînelor îşi arătă dorința de a vedea fărîmitura de băiețel. Ea intră în zbor pe fereastră, cînd mama şedea în pat şi se desfăta adormindu-şi odorul. Zîna îl sărută şi îl botează Tom-Degețel. Apoi chemă pe celelalte zîne şi le porunci să încarce cu daruri pe finul său :

Pantalonaşi croiți din puful cel mai fin,
Hăinuța i-au cusut-o cu ac dintr-un ciulin,
Țesutu-i-au cămaşă din sur păienjeniş,
Pe cap, i-au pus, drept şapcă, o foaie din frunziş ;
I-au meşterit cipicii din piei de şoarec murg.
Şi-o mantie aurie cu luciu brandeburg,
Iar ciorăpiori din puf de vişine muntene,
Legați pe sub genunche cu fire lungi din gene.

Tom însă nu mai crescu ; rămase cît degetul cel mare al tatălui său, care avea mîna cea mai obişnuită din lume. În schimb, ajunse cu anii un băiețel foc de isteț, care se apucă să facă fel de fel de pozne. Tom se juca cu ceilalți copii şi,

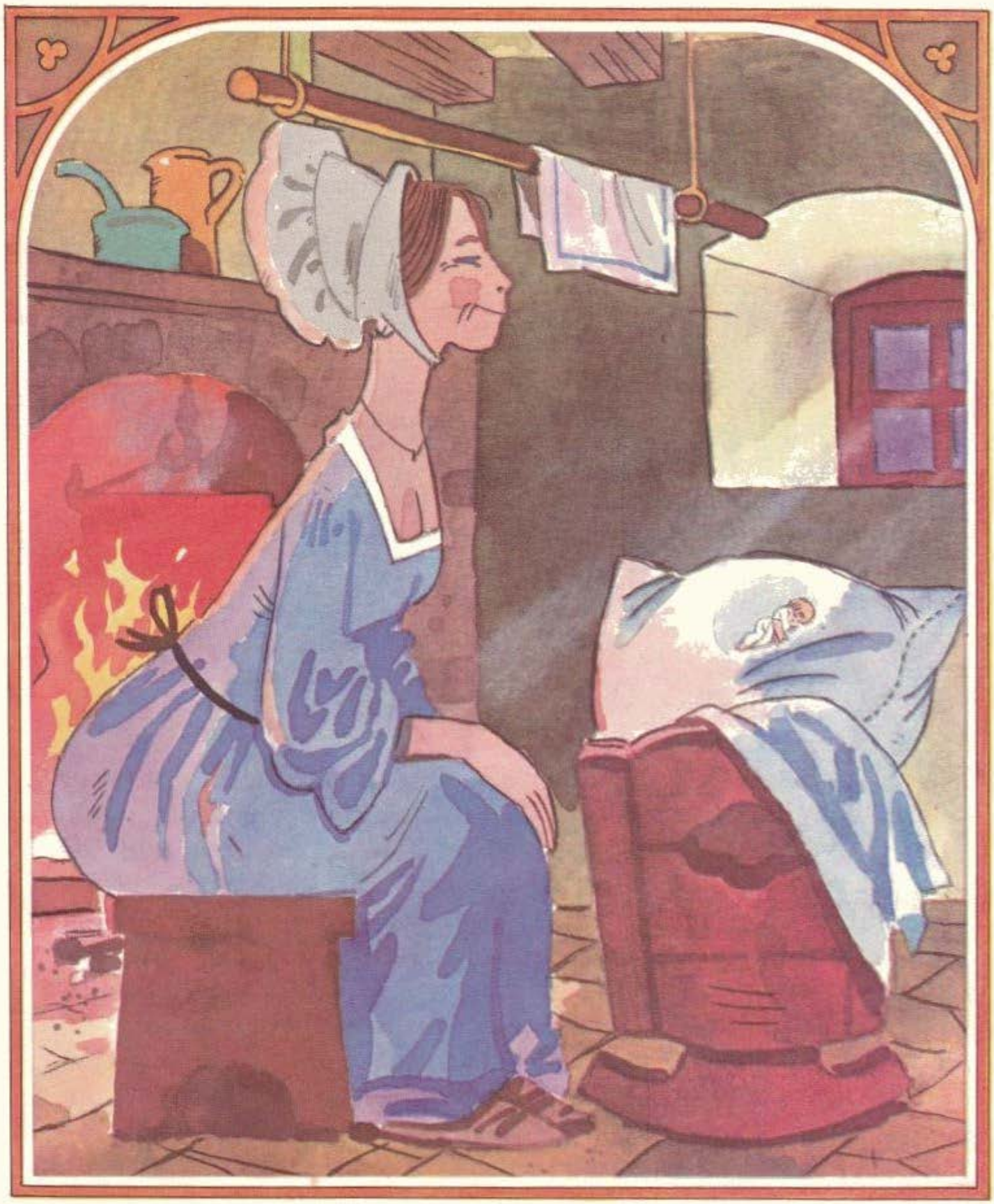

dacă pierdea toți sîmburii săi de vișine, se strecura pe furiș în trăistuța tovarășilor săi, își umfla buzunarele cu sîmburi, apoi sărea pe nesimțite de acolo și urma jocul, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Într-un rînd însă, tocmai pe cînd se furișa ca de obicei cu sîmburii furați dintr-o trăistuță străină, hap ! îl prinseră tovarășii asupra faptului.

— Aha, Tom, hoțomanule ! începu să răcnească stăpînul trăistuței. De acum am să știu cine-mi cărăbănește sîmburii de vișine. Acuși ai să plătești pentru toate isprăvile tale tîlhărești !

Și, în aceeași clipă, îi aruncă pe după gît frînghiuța trăistuței cu sîmburii de vișine și îl scutură atît de cumplit, încît toate osișoarele lui Tom trosniră. Degețel prinse a urla de durere și a se ruga să-i dea drumul, făgăduind că nu va mai fura cît va avea de trăit.

Peste cîteva zile mama lui Tom făcea o budincă. Feciorul vru să privească la toate pregătirile. Se cățără pe marginea covatei de lemn, dar lunecă și zbură de-a rostogolul drept în aluat. Maică-sa nu băgă de seamă nimic și îl puse pe Tom împreună cu aluatul într-un șervet, dîndu-i drumul într-un ceaun plin cu apă.

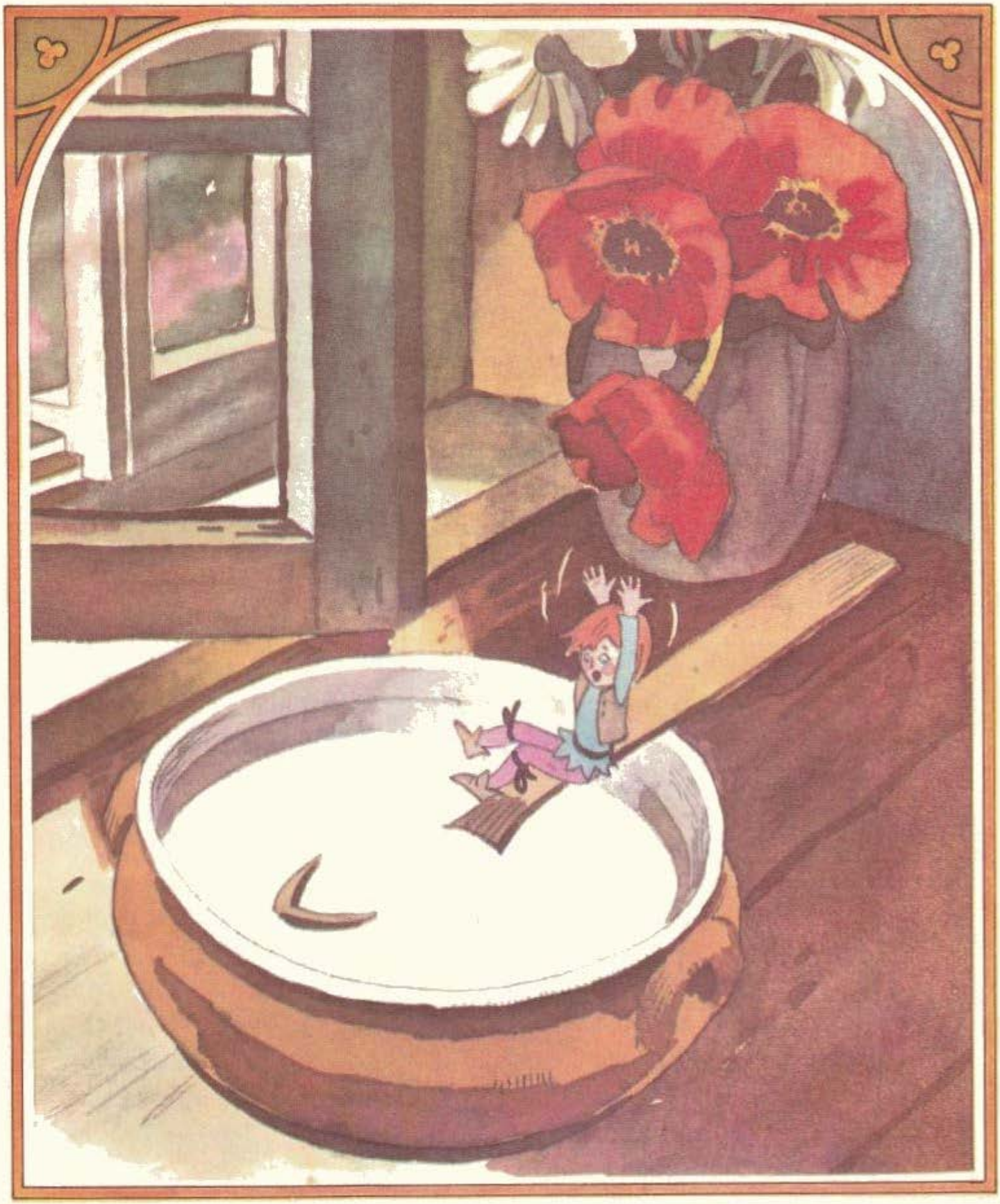

Aluatul lipi cu totul gura lui Tom, care nu mai putea scoate nici un strigăt. Cum apa era fierbinte, băieţelul începu să se zbată şi să se zvîrcolească aşa de tare, că maică-sa îşi zise: De bună seamă a intrat în budincă un duh necurat !

Şi aruncă aluatul din ceaun în stradă.

Tocmai în momentul acela trecea pe lîngă casa ei un spoitor sărac. El luă aluatul, îl băgă în traistă şi îşi căută de drum. În cele din urmă, Tom izbuti să scuipe aluatul din gură şi se porni pe urlat atît de cumplit, încît spoitorul se înspăimîntă de moarte, zvîrli bucata de aluat şi o luă la sănătoasa. Budinca a căzut şi s-a risipit, iar Tom ieşi cu greu la lumină, tot plin de aluat, zbughind-o în goană spre casă.

Maică-sa se amărî pînă în adîncul sufletului văzîndu-şi odorul în halul acesta. Ea îl vîrî într-o ceaşcă de ceai, îl spălă de aluat ; apoi îl sărută pe frunte şi îl culcă în pătuţ.

Nu mult după aceea, mama lui Tom se duse odată în luncă, să mulgă vaca. Îl luă şi pe băieţel. Sufla un vînt năprasnic. Şi mama se temea ca vîntoasa să nu-i ia pe sus feciorul. De aceea îl legă cu o aţă de un scai. Vaca văzu pe capul lui Degeţel o şapcă din frunză de stejar şi, vrînd s-o mănînce,

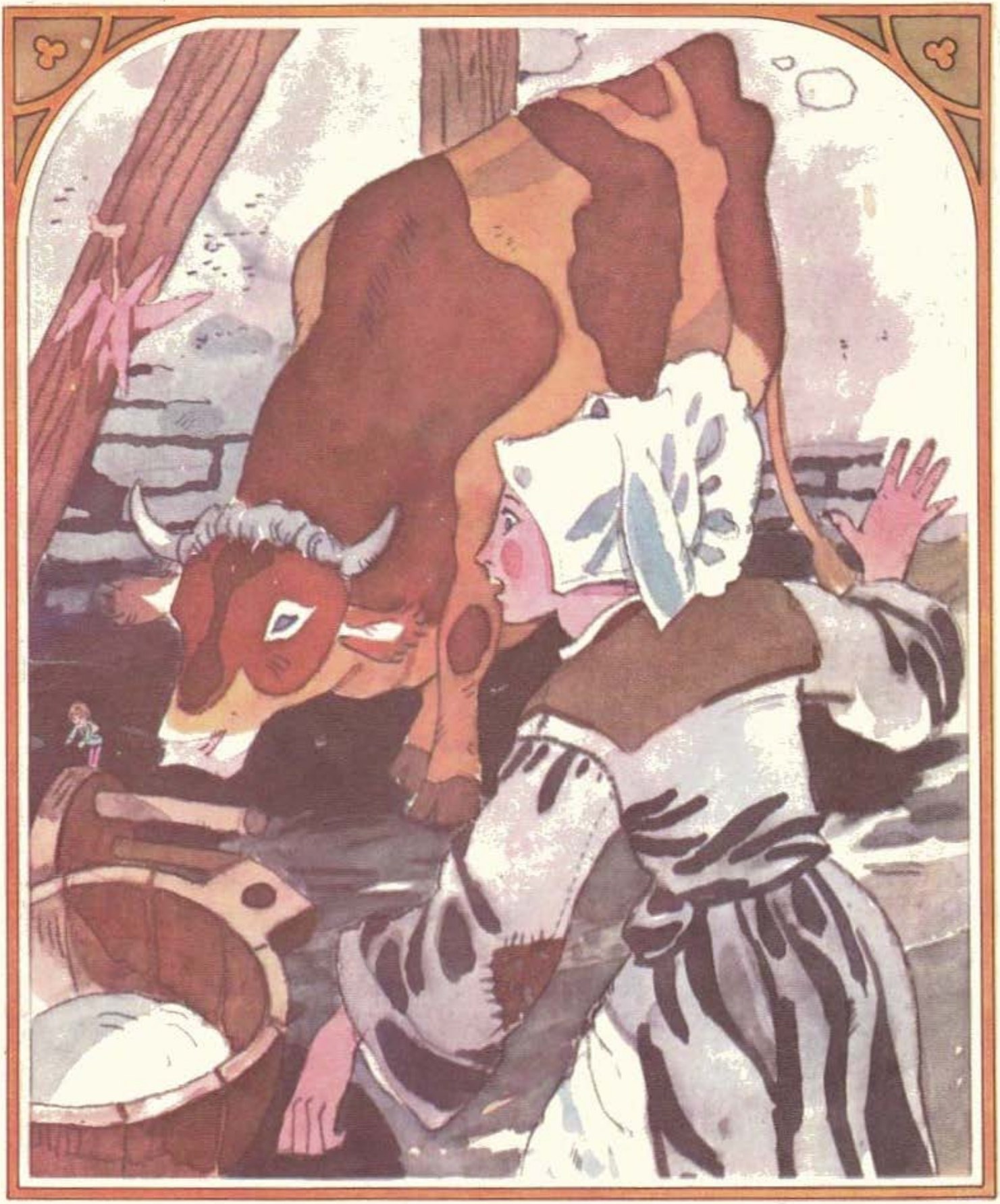

făcu vînt şepcii în gură împreună cu Tom şi cu scaietele. În timp ce vaca mesteca scaiul, Tom se uita cu spaimă la măselele ei înfricoşătoare, temîndu-se ca nu cumva să-l mestece şi pe dînsul. Atunci prinse a ţipa în gura mare :

— Mămucă, mămucă !

— Unde eşti, Tom, băieţelul meu scump ? îl chemă maică-sa.

— Aici, mămucă ! răspunse el. În gura Roşcatei.

Maică-sa izbucni în plîns, frîngîndu-şi mîinile. Iar vacii nici nu-i trecea prin minte cine făcea gălăgie în gura ei. Deschise botul şi îl aruncă pe Tom în iarbă. Mama avu noroc că îşi prinse din zbor fiul în pestelcă. Altfel s-ar fi lovit rău de tot. Femeia îşi ascunse băieţelul în sîn şi porni acasă în goană de prăpădenia pămîntului.

Altădată, tatăl său îi făcu lui Tom un harapnic din paie de orz, ca să mîne cu el vitele. Aşa că Tom porni cu harapnicul acesta la cîmp ; dar, din nenorocire, alunecă şi se prăbuşi pe o brazdă. Tocmai plutea pe deasupra un corb care îl înhăţă pe Tom şi zbură cu dînsul peste mare. Îl scăpă însă din cioc în apă.

În aceeaşi clipă un peşte mare îl înghiţi pe băiat, dar peste puţin timp nişte pescari prinseră peştele şi îl vîndură pentru

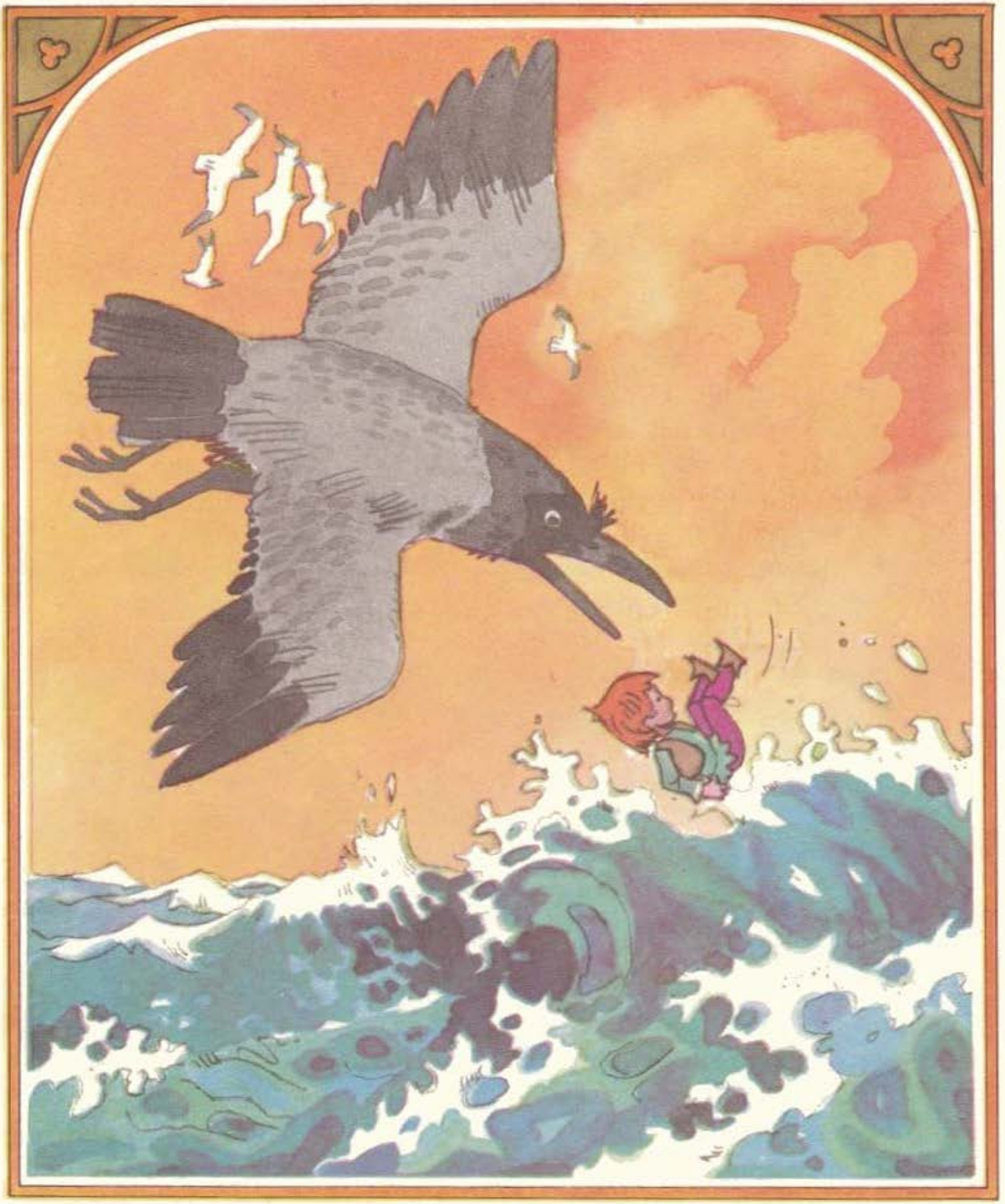

bucătăria regelui Arthur. Cînd îl curățiră, înainte de a-l pune la fiert, zăriră într-însul fărîmiturica de băiețel. Toți se minunară, iar Tom se simțea în al noulea cer de bucurie că își căpătase din nou libertatea. Îl duseră pe Degețel la rege, care îl făcu numaidecît piticul curții. În curînd, Tom ajunse favoritul întregului palat. Desfăta cu șotiile sale nu numai pe rege și pe regină, ci și pe toți cavalerii Mesei Rotunde.

Se spune că regele Arthur, cînd se ducea undeva călare, îl lua adesea cu sine și pe Tom. Iar dacă se pornea o ploaie cu găleata, Degețel se ascundea în buzunarul măriei-sale și dormea acolo pînă trecea ploaia.

Odată, regele Arthur îl întrebă pe Tom despre părinții săi : voia să știe dacă sînt și ei mărunței ca și Tom — și dacă o duc bine. Tom-Degețel răspunse că tatăl și mama lui nu-s mai mici de stat decît oricare dintre curteni, dar că trăiesc greu. Atunci regele îl duse pe Tom în vistieria unde își păstra banii, și îi îngădui să ia cît va fi în stare să poarte pînă la casa părintească. Bietul Tom sări într-un picior de bucurie. Aduse o punguță făcută dintr-o băşică de săpun și măria-sa îi puse în ea o monedă de argint în valoare de trei peni.

Nu i-a fost deloc ușor lui Degețel să ridice o sarcină așa de mare. Dar în cele din urmă izbuti să și-o arunce pe umăr

şi purcese la drum. Cădea din mers de oboseală, fiind nevoit să se odihnească de vreo sută de ori ; dar, în sfîrşit, după două zile şi două nopţi, ajunse cu bine la casa părintească. Mama îi ieşi fuga în întîmpinare şi îl aduse-n braţe în casă.

După un timp însă, Tom se întoarse din nou la curte. Trebuie să vă spun că îmbrăcămintea lui Tom suferise cumplit şi de pe urma aluatului, şi cînd nimerise în pîntecele peştelui. Dacă a văzut asta, măria-sa a poruncit să i se facă un rînd de haine noi, iar în loc de cal să i se dea un şoarece, ca Degeţel să umble călare, cum îi şade bine unui cavaler.

Croitori vreo şase, de la curţi măiastre,
Au lucrat cu artă costumaşul lui,
Cămeşuici din aripi de lăcuste-albastre,
Cizme pentru trapul iepelor buiastre,
Cu turetci din pielea galbenilor pui.
Bold avea drept spadă, cu vîrf subţirel,
Iar trăpaş năvalnic un sur şoricel,
Călărea în goană fără frică el —
Cavalerul vajnic, bravul Degeţel.

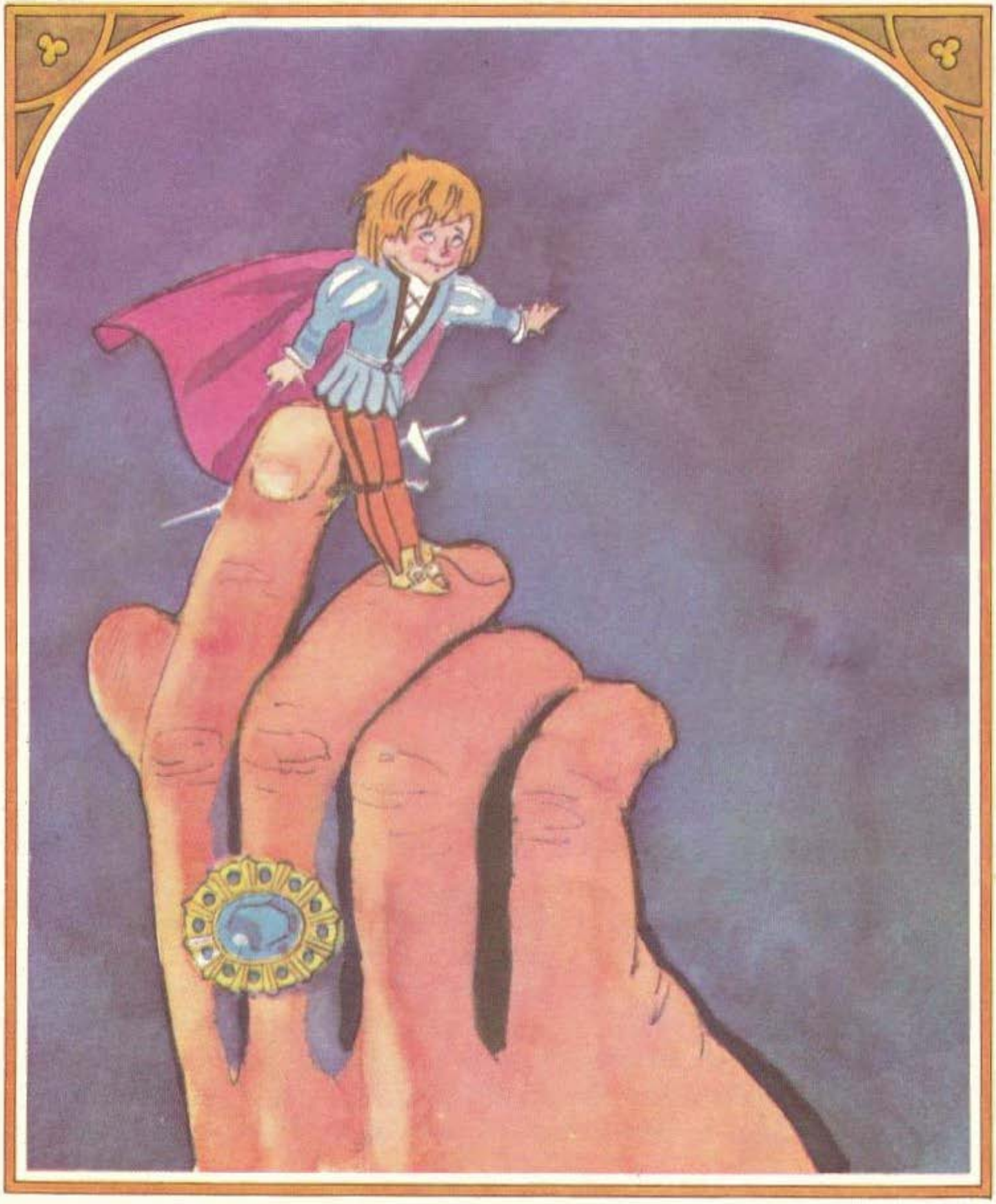

Încîntătoare era priveliştea, cînd Tom astfel dichisit — şi călare pe un şoricel — pleca cu măria-sa, la vînătoare, împreună cu toţi curtenii, care se prăpădeau de rîs cum se ivea Tom pe trăpaşul lui semeţ.

Regele Arthur îl îndrăgi foarte mult pe acest băieţaş iscusit şi porunci chiar să i se meşterească un jilţ micuţ, ca Degeţel să şadă într-însul la masă cu măria-sa. Ba mai comandă pentru Tom un castel de aur înalt de-o şchioapă, cu uşa largă, de un ţol. Îi dărui şi o caleaşcă, înhămată cu şase şoricei la ea.

Dar regina fierbea de ciudă, văzînd cîtă cinste i se dă lui Tom şi se hotărî să-l piardă. Se plînse regelui că mărunţelul cavaler se obrăznicise cu dînsa.

Măria-sa trimise numaidecît după Tom. Dar Degeţel ştia prea bine că îl ameninţă mînia reginei şi se ascunse într-o căsuţă pustie de melc. Stătu acolo mult şi bine ; mai-mai să moară de foame. Cînd îndrăzni să-şi arunce ochii afară, văzu lîngă tainiţa lui un fluture mare şi frumos. Tom se apropie tiptil de dînsul, îi sări în spate şi fluturele îl ridică în văzduh. El zbură din copac în copac şi din poiană în poiană, iar în cele din urmă se întoarse la castel. Atunci regele şi toţi curtenii se năpustiră să-l prindă, iar Tom, care nu se

putu ține de fluture, se prăbuşi drept într-o stropitoare cu apă. Era cît pe ce să se înece, bietul de el !

Regina dădu peste Tom şi văzu negru înaintea ochilor. Ceru să i se taie capul. Îl vîrîră pe Tom-Degeţel într-o capcană de şoareci, în aşteptarea caznei.

Dar o pisică băgă de seamă că mişcă ceva în cursă şi începu s-o zgreapţăne cu ghearele. Strică zăvoraşul şi îl eliberă pe Tom.

Tom recîştigă bunăvoinţa măriei-sale, dar nu-i fu sortit să se bucure mult timp de viaţă. Într-o bună zi se năpusti asupra lui un paing uriaş. Cu toate că Tom apucă numaidecît sabia şi se luptă ca un viteaz, totuşi paingul îl ucise cu răsuflarea lui veninoasă.

Lunecă-n ţărînă spada din mînuţele lui slabe.

Regele Arthur şi toţi curtenii se întristară foarte din pricina morţii băieţaşului. Curtea luă doliu, iar pe mormîntul lui Degeţel puseră un prea frumos monument de marmură albă, în care era săpată următoarea inscripţie :

Aice doarme Tom — şi toţi îl plîng,
Căzut în luptă cruntă c-un paing.
E mort, vai ! Sufletu-i acum e-n cer
A fost un brav curtean şi cavaler,
Învingător la-ntreceri orişicînd,
Să-l fi văzut pe-un şoarec galopînd !
Rîs, bucurie aducea-n castel —
De-aceea îl jelim pe Degeţel.
Bociţi, şi nu vă ruşinaţi de plîns,
Că ochişorii lui pe veci s-au stîns !

Lector MARIETA NICOLAU-PLĂMĂDEALĂ
Tehnoredactor KLARA GALIUC

BUN DE TIPAR 7.II.1986. Apărut 1986
Coli de tipar 3

Întreprinderea Poligrafică „Oltenia" — Craiova
Cd. 324

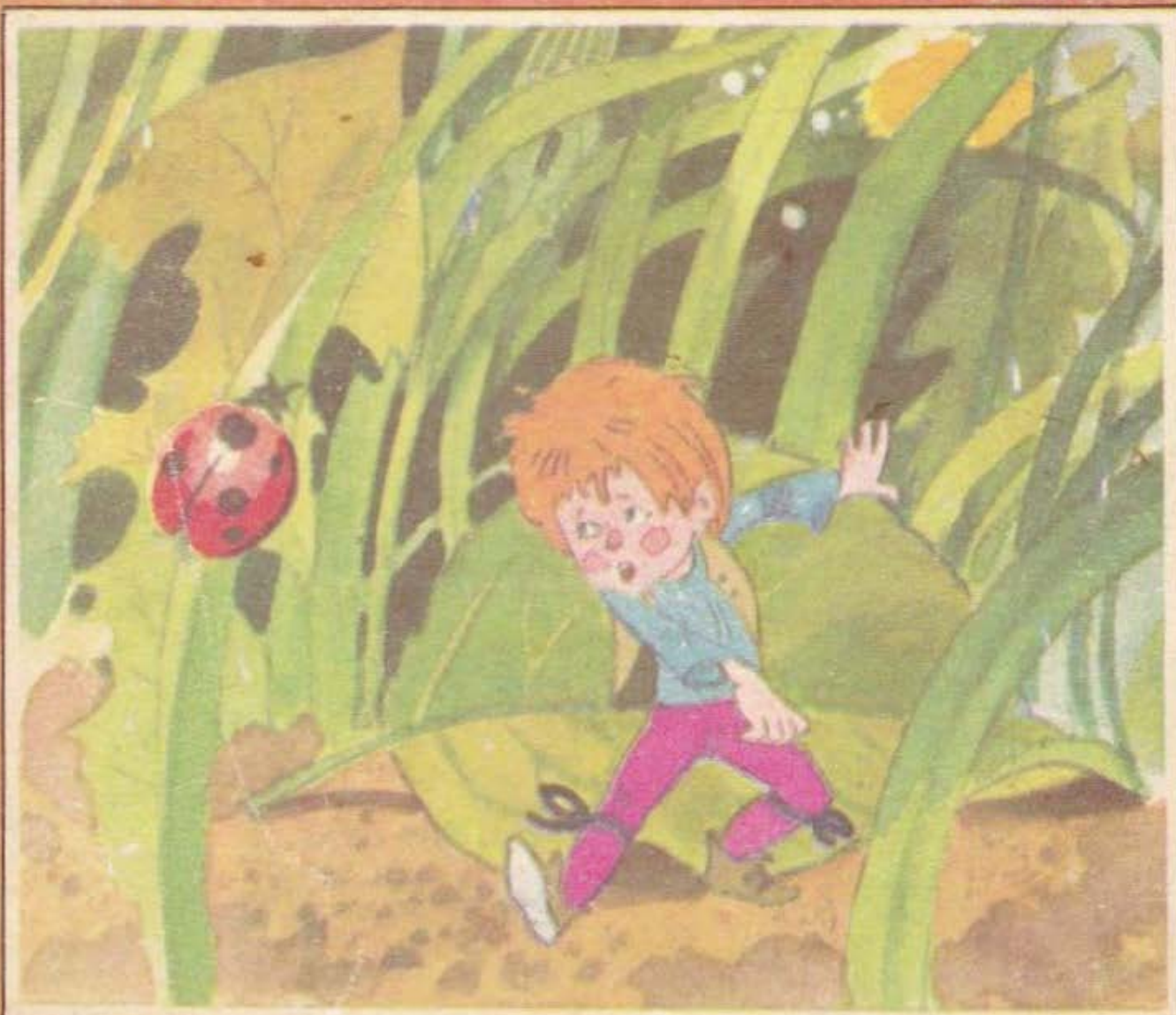

Lei 6,25